

BÉTSI MAGYAR KURIR.

Nr.

Indúlt: Hétfőn, October' 27 -dikén, 1834.

35.

SPANYOL ORSZÁG.

(Sentinelle des Pyrenées.) Bayonne

Oct. 8-kán. Ibarrola f. h. 2-kán a' Biscayai Carlisták 3 dik osztályával, Vilarcayo városát megtámadta. Délután ugyan akkor nap, Bidoya brigadéros előnyomult, 's öt óraker több helyeken elkezdődött a' tsata, és egész éjjelig tartott. A' Carlisták elszélyesztettek, 's elvesztettek 18 elestek, és 35 foglyot. A' Királyné seregének vesztesége 7 holtakra, 15 megsebesítettre mégyen. Rodil General, miután elbótsáttatását megkapta, egyenesen Pamplonába ment, és Armildez Vice Királytól útlevelet kért Corunnába. Az éjszaki sereg Commandóját letette, helyét mint Ország Procerje elhagyta, és az Estremadurai General Kapitányságot sem vállalta fel. Guibelalde, Guipuzcoaban Carlistai parantsoló, elbótsáttatott, mivel vonakodott egy — Zumalacarrégu által kibótsáttott parantsolatot végrehajtani. Tegnap délutánni 2 óraker, Madridból, ide, egy Spanyol Kurir érkezett parantsolatokkal, innen Camboba ment, hogy Mina General számára, ki Nov. 1-jén a' határszelen túl akar nyomulni, penzt vigyen. Mina roszz néven vette, hogy Rodil a' sereg Commandóját, Következőjének megérkezése előtt letette. General Sanjuanena, a' mennyiben a' Vice Király beteg, ideig óráig áttalvete a' Commandót.

A' Párisi Journálok, következőleg ítélnék a' Spanyol ügyről. Temps: A' Baszki Provintziákban lévő sereg,

a' Commandánsoknak gyakori változások miatt, roszz lábón áll. Rodil elhagyta a' sereget, Mina beteg, 's a' Commandó olyan férjfiakra van bízva, kik gyengék elhatározó ütközetbe ereszkedni. (Constitutionnel.) A' Baszki Provintziákban, és Navarrában lévő sereg, fő nélkül vagyon: Rodil megsértetve, a' Commandót hirtelen letette: még kétséges, vallyon Mina áttfogja e' venni, a' mennyiben azon bizodalmatlanságot, mellyet eránta, a' Commandónak Osmá Generállal való megosztásával bizonyítottak, nem szíveli, a' melly rendszabás valóban nem is igen tzélerányos: mert ha Minától félnek, akkor nem kellett volna a' Commandót reá bizni: ha pedig nem félnek, akkor osztatlanul kellett volna reá bizni. A' mi a' Kamara által egyes akarattal szavazott 400 millióm frank költsönt illeti, ezt nem lehet gántsolni, noha még ez a' summa koránt sem felel meg az Ország szükségéinek: de továbbá az is a' bökkenő, hogy alig ha képesek lesznek a' Procuradorok szinte olly egyes akarattal szavazni, és Spanyol Országnek — a' költsön megnyerésére szükséges hitelt szerezni, az Angoly Capitálistákba pedig bizodalmat önteni, 's az aláírásra reá bírni? — (Impartial.) Ha lehetséges volna a' fellázzadt Provintziákat, a' Praetendens ügyétől valamelly Egyeség által elvonni, e' sürgető környülállások kimenthetnék az illetén rendszabást: mert noha még nem lehet a' reménységet elveszteni, még is ez a' kilátás mindég tovább-tovább terjed, — nem, mintha talán a' Carlisták, ek-

koráig győzedelmeskedtek volna, hanem azért, mivel helyzetekben megmaradnak: a' Királyné katonái előtt, egy talpalatnyi föld sem szabad: a' Carlisták hirtelen kibuknak ott, hol már azoknak a' tulajdoni jusról kétségek sem voltak: a' mozdulatnak sebessége, és a' helynek tökéletes esmerete által, minden nap, mintegy szaporodni látszanak. A' Királyné katonái bátrak, hadakozók, 's minden áldozatra készek, de a' dolog még se halad előre: mióta Rodil elmozdított, a' sereg majd erre, majd amarra bízatik, a' nélkül, hogy a' katonának vezére eránt való hízodalma gyökeret verhetne. A' munkálódások szemlátomást vesztenek, ilyen ideig-óráig való vezérségek alatt. A' Cholera is nagy pusztítást viszen véghez, 's hihető, hogy Gróf Armildez de Toledo, a' Navarrai új Vice Király, talán eddig már áldozatja lön. Nagy kérdés, vallyon Minának megérkezése, ad e' nagyobb erőt, és elevenséget a' katonai munkálódásoknak? Kétkedünk benne, hanem ha annyira helyre állott, hogy maga személyesen vezetheti a' sereget. Ha Pamploña falai között kéntelen leszsz zárkozni, pusztá neve nem leszsz elegendő, Zumalacaregut megijjeszteni, annyival kevésbé meggyőzni. Ily környülállások között attól lehet tartani, hogy frantzia beavatkozás szükséges leend: ez legalább vélemények a' dolgot közelebről esmerő személyeknek, 's ez minden tekintetben kellemetlen szükség volna.

A' Procuradorok Kamarájok Oct. 4-kén tartott Ülésében, Palarea Ur a' Papságra, 50 millió Reál adót javallott vettetni, — de Martinez de la Rosának azon észrevételére, hogy kérése alig iratott alá 12 személy által, javallatjától elállott. Erre a' munkalat rend megváltozása jött szóba, de

végso határozat nélkül. A' napi renden volt, a' Don Carlos kizáratását tárgyazó törvényjavallat, a' mintán a' Constituzió ideje alatt megürült hivatalok, és méltóságok, továbbá katonai nyugpénzek, 's végre a' Ciudad Real, Talavera, es Toledo i társaságok eltörlése felett tanátskoztak.

A' Finanz Miniszter, a' vámhivatalokhoz, Aug. 28-ról következő rendelést botsátott, az utasok bútoryok között találtató könyvek behozataláról. 1-ső Spanyol Országba behoztathatnak akármilyen nyelvű, kötött, vagy kötetlen könyvek, de tsak egy példányban, a' bevitelvám felének megfizetése után. A' használás által elkopott könyvektől, semmi sem fizettetik. 2 szor Eppen úgy megengedtetik a' Spanyol nyelven írt könyveknek behozatala is, de tsak szinte egy példányban. A' Spanyol Országban nyomtatott ilyen munkáktól, semmi vám sem fizettetik. 3 or Az magától értetődik, hogy a' behozando munkák, a' fennálló törvényekkel ellenkező tartalmuak ne légyenek.

(Election) Több Provinziákban, nevezetesen Andalusiában, és Manchában a' Királyné Kormánya ellen, öszeesküvések fedeztettek fel. Manchában különösen, számosak voltak az öszeesküvők, bizonyos Pavon vezetű lévén közöttök a' főtinkos. Cuencában, Aranjuezban, Toledo-ban, és Madridban sokan elfogattak. Pavon is fogollyá lett.

Párisban nem régiben ezen tzm alatt: „A' Spanyol sereg. és a' királyi Szabadosok 1854 ben“ megjelent havirás, a' Spanyol sereg szelleméről ekképpen szöll: Abból, hogy egy katona, vagy egy egész sereg, a' Kormány parantsolatjának, mellytől fizettetik, és mellynek a' hűség esküjét letette, engedelmeskedik, még nem lehet következtetni, hogy egy ilyen se-

reg, szereti a' kormányt. Ezt minde-
nütt, mindennap láthatni, és éppen ez
tapasztalható most Spanyol Országban
is. Noha a' seregnél, kétféle vélemény
uralkodik, mégis meg kell vallani, hogy
a' nagyobb rész Christina Király-
néval tart: de azért, vallyon szeretet
e' az, vagy az Alkotványhoz való ra-
gaszkodás? Telyességgel nem. — A' ka-
tona, átaljában véve, de kivált a' Spa-
nyol, keveset gondol az Ország alkot-
ványával. Őtet csak előhaladása, jelen,
vagy jövődöbeli jólléte érdekli. Alla-
na elő csak egy Kormány, melly a' mos-
taninál, az említett érdekekre nézve,
nagyobb biztosságot nyujtana, majd
meglátnók, mint segítenék a' Spanyol
katonák, és Cortesek Christina Ki-
rálynét. — A' mi főtiszteket illeti, ezek,
kivéven, néhány jeles férjfiakat, ké-
szek volnának akármelley új bálvány előtt
térdre esni, előre feltévéen, hogy ez a'
bálvány, Madrid Királyi palotájába
diadalmasan jöjjön bé. De azon rendes
sereg mellett, még a' Proviintzialis ka-
tonák, és a' Királyi szabadosok is ott
vagynek. Amazok, nagyobb részint pa-
rasztokból állván, lehetetlen, hogy az
Alkotványt szeressék: ezek pedig több
alkalommal példáját adták gondolko-
zás módjoknak. A' nélkül, hogy hatá-
rozólag szöllanánk a' — jelenleg Spa-
nyol Országot vérrel elborító háború
felöl, még is bátran merjük állítani,
hogy a' Királyi szabadosok azok, kik
a' hartzot táplálják, és húzzák, és hogy,
— ha talán egykor V-dik Károly thro-
nusra lépne, egyedül nékik köszönhet-
né ügyének győzedelmét.

B E L G I U M.

Brüsselből Oct. 11-kén költ tudósí-
tások jelentik: P e r u v e l z nek egy pos-
ványában, nem régiben ezüst minét fe-
deztek fel: most azt állítják, hogy Tour-
nay kerületében, hasonló Minéra talál-

tak. Ez valóban szép kilátás, — mert
39 láb mélységnyire 11 újj vastagságú
ér vagyon a' föld keblében, mellynek
értze kiásattatván, 59 pCent tiszta ezü-
tel fizet. A' munka erőssen foly: re-
ménylik, hogy a' Kormány, maga szá-
mára tartja a' kiásást, mi után a' föld
tulajdonosok, mint mondják, két —
Tournayban élő öreg apátza.

JONIAI SZIGETEK.

A' Lordbiztos beszédjének folytatása:
„Ez a' rendszabás nem csak a' Status-
ra, de különösen az óltalmazó hatalom-
ra nézve is jótékony befolyású. Egy Par-
lamentalis iroványnál fogva a' Finan-
tziá rendbe hozattott, 's mindegyik
Municipalis test mellé, mindegyik szi-
geten, ellen-örség adatott a' helybeli
kiadásra nézve, a' mi által jövődö-
ben, minden helybeli javítás, gazda-
ságosabb módon igazittatott el, 's a'
mellett minden bizodalmatlanság, és
hibásan alapúlt vetélkedés eltávoztatott.
A' Municipalis hatalomnak, és a' vég-
rehajtó Politziának különös kötelessé-
gei, meg vagynak határozva, 's odatzé-
lőznak, hogy a' tulajdon mególtalmaz-
tassék, és a' Justiz folyamat szolgálata-
ja megkönnyittessék. A' Civillistá
is meg van állapítva, noha csak addig
az ideig, míg az igazság kiszolgáltatót
illető nagy kérdés eldöntetik, de még
is a' Municipal-Personaléra járandó köl-
tséget ide számítva, 2000 font sterling
takarítottatik meg. A' Kormánynak szán-
doka, az adózás megváltoztatására néz-
ve, egy Javallatot előterjeszteni, a' bé-
szedést egyszerűbbé, a' jövedelmet bi-
zonyosabbá, és egyformábbá eszközöl-
ni: én kértem, hogy ez a' Javallat, a'
legközelebbi Üléskor terjesztődjék elő.
Az egészség állapotját illető igazgatás
módját, úgy a' mint előterjesztetett,
helyben nem hagyták az Urak, hanem
annak regulátzióját a' Lord Cantzella-

riusra, a' kinn egyedül fekszik a' felelet terhe, bizták, 's én ezt felszólítás útján, az Alkotvány lelkéhez képest, telyesíteni is fogom. Most nints egyéb hátra, hanem hogy az Uraknak, a' legközelebbi Martziusig, egésséget, és jóllétet kívánjak. Majd akkor, reménylem, ismét látni fogjuk egymást, és tanátskozni a' Nemzet javát érdeklő tárgyak felett.“ Erre az Elnök felkelt, 's így szólt: „Mylord! Valóban, mi a' magános érdekeket soha sem fogjuk elibe tenni a' Status szolgálatjának: de mivel gondolja Mylord! hogy ezen gyülekezet tagjai, a' főzél elérése mellett térhetnek vissza magános foglalatosságaikhoz, tehát örömmel válnunk meg Excellentziádtól. Ezen öröm még nevedik azon gondolat mellett, hogy fáradozásaink, a' Kormány megelégedését megnyerték, 's még inkább fog nevedik, sőt tökéletes leend, ha az, a' mit tettünk vala, küldöink helybenhagyások által megkoronáztatik. Ezen ülés alatt, melly a' 3rendbeli törvényhozó hatalom nagy egyetértése mellett kezdődött, semmi vetélkedés sem történt, a' mi nem a' Haza, nem a' Kormány javára szolgált volna. Soha sem vólt, Mylord! hivtelen principiumaihoz ezen gyülekezet, véleményét mindég nyíltan, 's szabadon mondta ki, 's azt azon mérséklettel támogatta, melly tsak egyedül szerezhethető véget a' parlamentalis vitatásoknak. Azon vígasztaló gondolattal válnunk meg Excellentziádtól, hogy kötelességünket telyesítettük. Örömmel térünk vissza Hazánkba, meglévén győződve, hogy egyedül szívünk vonzódását követtük, 's vajha szerentsések lehetnének, a' legközelebbi Ülésben ismét jó egésségben öszvejönni, Excellentziáddal, a' köz jó felett tanátskozendók: meg vagyunk győződve, hogy ismét az Ország boldogságát tárgyzó javak fognak előnkbe ter-

jesztetni, 's általunk elfogadtatni, a' mi a' Jóniai képviselőség minden igyekezetének egyedül való tzelja.“ Miután Ő Excellentziája, az Elnöktől, és az egész Gyülekezettől elbútszótt, az Elnök ekképpen szólt a' Gyülekezethez: „Igen némes Urak! Ő Excellentziájának, Ő Felsége Lordbiztosának közlésénél fogva, engedelmet nyertünk az elválásra. Térjünk tehát haza, 's öntsük ki familiánk körében, a' bennünk mindenkor lángoló Hazafütség érzelmait, 's majd ha eljön az idő, szenteljük a' közelebbi Ülésben, minden erőnkkel ismét a' Hazajavára, hogy így fényes rendeltetésünknek méltóképpen megfelelhessünk.

M A G Y A R O R S Z Á G.

Po'son Oct. 21 kén. A' legközelebbi Országos Ülésekben, az Urbéri tárgyban költ kegyes Resolutió iránt tett Kerület Ülési észrevételek felett tanátskoztak, 's tegnap, úgymint Oct. 20-kán az első tzikkelyt bévégezték. Ekkoráig, a' kegyes Resolutzióban foglalt javallatok, jobbnaira mind elfogadtattak. Az első tzikkelynek tzimje ez: „A' Jobbágyok költözések alkalmával szemmel tartandó módról, és rendről, 's ezen költözés következéseiről“ 1-ső §-us Minden költözni kívánó tartozik — nem tsak földes Uri, és köz kötelezéseit, hanem magános adósságait is leróvni: mindazáltal, ha az elsőknek eleget tesz, az utóbbi tartozás miatt, ha hitelezői, kezességet elfogadnak, nem lehet letartóztatni. Vagyon hiány esetében, arra kell vígyázni, a' mit az Ország törvényei rendelnek. 2-dik §. Mind egyik költözendő, földes Urától elbótsátó, — az Al Ispánytól pedig, vagy illető Szolgabírótól ingyen kiadandó Utilevelet vegyen: erre nézve a' költözés határnapja Sz. György napra tételik; (az előre való — az illető Elöljá-

róság előtt történendő jelentés határnapjában még nints Egyesség, a' mennyiben a' Kir. K. Resoluzió az 1790/1: 35-dik törvénytikkelyt kívánja ezentül is fenntartani, a' Tek. Kk és Rk pedig Sept. 1-jét kívánják a' jelentés határnapjául megállapítani.) 3 dib §. Ha a' földes Úr, a' — kötelességének eleget tett jobbágyának nem akarná kiadni elbótsátó levelét, a' jobbágy az Al Ispányhoz folyamodhatik, a' midőn ez, minden idő haladék nélkül kihalgatván az Uradalmat, ha megtagadásának törvényes okát nem adhatja, — amaz, egyedül az Al Ispánnak — az említett körülállást magában foglaló Bizonyítványa mellett, szabadon költözködhetik: az Al Ispány pedig, ez egész dolog folyamatját tartozik a' legközelebbi közgyűlés vizsgálatja alá terjeszteni. 4-dik §. Azon nem várt esetre, ha a' földes Urak közzül valamelyik, költözni akaró jobbágyát, időn túl is letartóztatná, az Al Ispány, a' magához veendő Szolgabíróval, és Esküdtel, ha szükségesnek találta, mindenkor közgyűlésen elhatározandó brachiummal is, a' letartóztatás által okozott, — 's az illető részekkel felvetendő károk, és költségek visszatérítése mellett, a' jobbágyot rövid úton szabadon bocsátatja: azonfelül még 200 forint büntetésnek is helye vagyon, melly summának felét a' Tek. Kk. és Rendek, a' megsértett jussainak Kárpótlására kívánják fordíttatni; úgy szinte a' földes Urnak, vagy 3 dik § ban említett esetben, az Al Ispánnak bizonyítványa nélkül elköltözött jobbágyot befogadni, ugyantak — az illető Vármegye Ügyész Actoratusa alatt lefizetendő, 's egészen a' Házi pénztárnak jutandó 200 forint büntetés alatt, szorosan megtiltatik. 5-dik §. Ha számosabb, vagy éppen — egy helységnek minden lakosai el akarnának költözni, mihelyest ez a' földes Urnak

értésére esett, azonnal fedezze fel az illető Törvényhatóságnak, melly az 1790/1: 35-dik törvénytikkely értelméhez képpes, az efféle esetekre, különben is ügyelni tartozván, a' dolog oka, és eredete iránt kihalgatja, mind a' lakosokat, mind a' földes Uraságot, 's ha nyomos okok hozattatnának elő, a' dolgot alkalmas eszközök által eligazítani igyekezzék: ha nem boldogulhat a' Vármegye, az alatt a' maga állapotjában hagyván a' dolgot, a' Kir. Helytartó Tanátsnak jelentse bé, melly a' törvény értelméhez képpes, tzelérányos rendszabásokat tenni tartozik. 6 dik §. Mivel a' telek javítására fordított munkának jutalma, a' jobbágynek valóságos tulajdona, ne hogy ettől, vagy a' törvényes költözés jótéteményétől el essék, — a' 40: 1-ae épségben hagyatván, — mindegyik jobbágynek megengedtetik, hogy a' javításokat, a' telek használhatásával együtt, szabad vevés, és eladás útján, tulajdon földes Urán, az illető Helységek földes Urain, és a' Közönségen (Communitas) kívül, akárkinek másnak eladhassa, — a' vevő tartozván vinni az első tikkelyben meghatározott közterheket.

Ns Torna KK. és RRei és szeretett főispánjok m. idősb Szilassy Jó'sef 7vir's a' t. Széchenyi István Grófnak hazafi érdemeit következőleg kívánták megtisztelni:

A' RRek levele imez: Méltóságos Főispán úr! Hazánk és megyénk közjavanak előmozdítása végett mai napon tartott közgyűlésünkben első alispánunk Martinedsz László hazafi buzgósággal terjesztvén előnkke azt, mi díszes kötelessége legyen egy szabad nemzetnek a' Honjávára munkás polgárok illő megjutalmaztatása, minthogy fels. Fejdelmünk betses bizodalmaival 's nemzetünk köztiszteletével díszeskedő hazánkfija lelkes gr. Széchenyi István iránt, nemcsak néhány év alatt Honunk javára felajánlott

fényes áldozatai, de meg nem szünő szíves és sikeres munkássága is, kebleinkben a' hála nemes ingerét méltán gerjeszthetik, javasla: hogy a' többi, ezen érdemes hazafi iránt tiszteleteket különösen is nyilvánosított megyék követésre méltó példájára, koszorut nyújtani tovább mi se késnénk. — Nagy örömmel fogadtuk e' nemes javaslatot, mert ismerjük 's érezzük e' ritka tulajdonit, 's nemzete dízére és boldogítására áldozó hasznos érdemeit; ismerjük a' tudományos Társaság nagy alapítóját, Hazánkban a' közjóra munkás egyesületek tiszta tzelú szerkeztetőjét; örömtelvé látjuk őt, mint nemzetünk előhaladását századok viharai után is még apasztó akadályok ellen, nagy tapasztalásokkal és széles ismeretekkel párosult munkás szorgalommal hatalmasan viaskodót — ki ennyi áldozatok, 's nagy munkák között soha nem szünik meg hazájáról gondoskodni 's gazdag ismérteinek érett gyümöltseivel honfi társait éltetni. — Arany tollat nyere már megtiszteltetésül testvér Hazánkknak Erdélynek egyik lelkes megyéjétől e' nemes gróf; mi hasznos érdemeit nyilván hálásan ismerjük el, meggyőzve levén a' felől, hogy e' kevés jutalom hiányát e' lelkes hazafi nemes tzeliaiból eredő örömeivel önmaga pótolandja ki. — E' nyilvános elismérést Méltóságod segedelmével ünnepélyesíteni is ohajtván, szíves készséggel fogadók el első alispánunk azon tzelírányos javaslatát, hogy Méltóságodat tisztelettel arra kérjük meg: méltóztatnék gr. Széchenyi István ő nagyságát megyénk táblabírájává kinevezni, 's így velünk közelebb kapcsolatba juttatni. Midőn e' díszes jogot a' törvény kezébe adá Méltóságodnak, melyet érdemes honfiak jutalmazására ismeretes buzgóságával közöttünk örömmel gyakorolni szokott, bizodalmas kérelmünk teljesedése nagy reményével betses válaszát tisztelettel várva maradtunk 1854 sz. Mihály-hava 2-ik 's következett

napjain Tornán folytatva tartott közgyűlésünkben Méltóságodnak kész kötelességű szolgálói Torna vmgye RRei.

Mellyre a' válasz ímez: Tek. RR. és RRek! Azon hazafiúi buzgósággal hangzó méltó figyelmök a' T. RR. és RRek, melyet f. hónap 2 kán tartott közgyűlésükből költ 's hozzám tegnap érkezett ama' nagy hazafi, mgos sárvári és felsővidéki gr. Széchenyi István urnak, az emberiség, és polgári köztársaságos hasznára, magyar Hazánk és Nemzetünk díszére, fels. jó és bölts Fejedelmünk 's Nádorispán urunk hatalmas pártfogása alatt lelestselekedetekkel sikeresen és szembe-tűnő előmenetekkel gyakorlott ritka példájú, 's jó hazafúságát meghálálni kívánó szándékjok iránt velem közlöttek, annyival nagyobb megelégedést és örömet szerze nekem, hogy dítséretes igyekezetek néminemű eszközlésére engemet is, mint a' kire ezen ns megye kormánya, fels. jó Királyunk által bizatott, arra szólítottak fel, hogy olly jeles tselekedetekben fénylő hazafival, kinek igyekezete az értelemnek és akaratnak párosított tökéletesítése által embertársai boldogságát nevelni buzog, mint a' minő a' tisztelettel nevezett gr. Széchenyi István ur, szorosabb összeköttetésben is kívánnak az által lenni, hogy nemes megyénk érdemes táblabíráji közzé számláltatni ohajtanak; melly helyes kívánságot én, noha tudom, hogy ezen nagylelkű jó hazafi már azzal, hogy hazafiúi kötelességeinek teljesítéséből származott belső érzése nyugodalma által gazdagon jutalmaztatik, mégis örömmel 's egész készséggel teljesítem a' tek. RR. és RR kívánságokat azzal, hogy többször tisztelt m. gr. Széchenyi István urat, t. n. Torna vmgye érdemes táblabíráji közzé ezennel kinevezem, sőt illőnek látom azt is megjegyezni, hogy a' T. RR. és RR. ezen lépések teljesítése ne tsak jegyzőkönyveinkben maradjon, hanem közvetetlenül is, azon

nagyérdemű hazafival is közöltessék, a' ki nagybetsű szíves jóvoltokba 's hajlandóságaikba ez úttal is ajánlott, illendő szokott tiszteltem mellett maradok a' tek. RR. és RRnek Pesten Sept. 26 kán 1834. lekötelezett hív szolgálok idösb Szilassy Jó'sef főispán.

Kassa, Oct. 16-kán. — A' tegnapi nap városunk évkönyvéiben szomorú nevezetességet nyert egy irtóztató földrengés által, melly minden irányban öszszejára. Már 14 kén éjjel 11 3/4 után éreztetett néhány gyenge rendület, melly mindazáltal minden kár nélkül múlt el. Hanem reggel, 15 kén 7 1/2 kor erősen kezdé alattunk ingadozni a' föld; mire néhány másodpertz mulva, egymásulán négy hatalmas rázás következett. A' megfélemlt nép kifutta házaiból, mellyekről a' kémények 's tűzvédfalak hulladoztak. Városunk 's vidékünk fő dísze, a' nagy székes-egyház, legtöbbet szenvedé; ormáról két lezuhanó kőkereszt egyike két felelet ütött által. Épen ekkor végződött a' mise, midön e' roppant emléke a' 14 dik századnak először megrendült; a' megijedt népség már öszszeomlani gondolván azt, kő- és mortályeső közt, melly a' magas boltozatokról hullongani kezdé, futott, de sokat leejte lábairól részint a' félelem, 's még inkább a' talapnak alattok szertelen mozgása, 's rémitő retsegések közt megválva egymástól a' díszes falak, számtalan, helyenként 5 újni, repedékre rézültek el. Még egy, tsak fél illy erejü, robbanat, 's a' magas mű öszszeomlik. Legtöbbet a' főoszlopok 's boltok szenvedtek. Hasonlóan rongáltattak meg egyéb templomok is, az új kaszárnya, a' főparantsnoki ház, a' kamarai épület, hol alig maradt ép szoba, és számos magányosak' magasab házai; a' városban alig van lak, melly öszsze nehasadozott volna, az épületek ormai-

ról záporlag omladozott a' tserép, a' szobák padlatai rettsenve töredeztek, a' képek hulladoztak a' falakról, sok járó, söt. ülő embert is lebuktatott a' hathatós ingás, sokan a' leleszakadó kövek által megsérültek 'stb. Miolta Kassa áll, illy földrengésnek még hire sem volt! Egyéb tekintetben is szintolly mostohán bánt velünk is ez idén az ég, mint hazánk legtöbb vidékivel. A' nagy aszály, melly szinte egy évnegyed óta tart, nálunk is szertelen drágaságot szült; vajha komolyabb következesei ne legyenek! Egy hordó káposzta 20 frt. v., egy zsák földialma 5 ft., egy köböl rozs 12 ft., búza 14 — 15 ft., egy ittze vaj 1 ft. — 1 ft. 12 kr., egy negyed v. véka borsó, bab v. lentse 6 ft., kása 5 ft. váltó; szilva is szűken termett, a' zöldség ára négyszeresen felrugott, tsak a' marhahús oltsó még; 9 kr. fontja, 's termekink közt a' bor felett meg ohajtásinknak.

Eger, Oct. 18 dikán. E' f. Oct. 15-kén reggeli 7 és 8 óra közt városunkban borzasztó, ámbár tsak egy első pertzig alig tartott földindulást tapasztalánk (némellyek ugyan hajnali 4 órait is emlegetnek). Az épületek tetemesen ingának, néhol a' kémények is hulladozván; a' tornyok iszonyuan mozgadoztak elannyira, hogy leomlásuktól félnének; padlatok retsegtek ropogtak, házi eszközök szörnyen izogva zörögve 's a' függő kisebb nagyobb tsöngetyük tsöngedezve adának jelt; a' vasáros 's üveges boltokban is minden öszszekotzogva 's tsörögve rázódtanak, egyszóval minden szertelen mozgásban volt. Az épületek ugyan nem mindennütt hasadoztak meg, a' boltozat 's falnyiladéoknak azonban több helyen rémitő jeleit latjuk, egyebek közt nevezetesen a' vármegyeház folyosójának díszes boltozata a' 2-dik emeleten végülvéig repedezve 's nyiladva látszik,

sőt ugyan ott a' gyűlés-terem 's kantellária szinte nagy hasadék-részeket mutat. Tetemes kárt szenvedte a' meg-rázás által az érseki Lyceum is, mit egyebek közt a' tsillagász-torony-alatti ablakok iveinek nagy hasadványai ma-gokban is, de a' törvényosztálybeliek iskolája szinte bizonyít; így a' szent-ferentzi szerzetesek templomának bol-tozata is több repedéket 's nyílást is szemléltet. Az ájtatos hívek látván a' szentegyház falai milly rémitőleg haj-ladoznak, többen ijedezve futottak ki; de a' szabadban majd csak úgy lőn ta-pasztalható az ingás, például: a' Ben-czúr-ezredi katonák akkor éppen a' város-kivüli téren üzvény gyakorlásokat, az ingadozó föld hátán ide-tova dölön-göztek.

Szegedről. Ezen esztendőben volt rendfeletti szárazság nálunk e' fo-folyó hónap 15 dikén tapasztalt föld-indulással vette végzetét. A' reggel hű-vösös bár, de még is tiszta volt; hét óra után huszonöt pertzenettel erősebb kétszeri föld rázkódást vettünk észre, melly szobáinkban lévő házi eszközein-ket is mozgásba hozta, de ez fél pertz után elmúlván a' mint tartós, úgy kárt okozó sem volt. Ezután mintegy 8 óra tájban rettenetes, és az egész várost por fellegbe rejtette szélvész támadott, melly szinte estvélig dühösködött. Ek-kor a' levegő még inkább meghűvesed-vén, az éj hideg, a' reá következett nap pedig tiszta és meleg volt. 17-kén villámlással jelentek meg felettünk a' szép fellegek; de az eső még is 18óra viradóra kezdte csak igen elszomjúso-dott földünket nedvesíteni. Ezer hálá-kat mondtak ezért a' mindenek urához lakosaink; enyészni kezd már tartós

aggodalmuk, 's erősen reménylik, hogy az igen hátra maradt őszi vetéseket meg-meg fogják tehetni.

Szabolcs Vmgyéből Nagy-Kállóból. Oct. 15-én reggeli nyoltzadfél órakor borzasz-tóan lepelt meg bennünket az erős föld-rengés, melly falakat, bolthajtásokat te-témesen megrepesztgetett, a' toronyban a' harangot megkondította, több kémé-nyeket megrongált részint le döntött. A' föld rengést erős zúgó morgás előzte meg. A' rázkódás tartott egy pertzig.

E R D É L Y.

Kólozsvárt Oct. 15 kén reggel három fertály a' nyoltzra mindeneket borzadás fogott el, midőn erős mor-mogó zúgást hallottak, 's azon pillan-tatban a' szobában minden butorokat erős mozgásba jöni, 's magokat is ülő helyekkel együtt n. keletről nyugotra 's onnan vissza vízarányos mozgásba viténi szemlélték. Ily erős földingás-ra a' Kolozsváriak nem emlíkeznek, a' házak fedeleiről a' tserepek, a' párká-nyokról a' vakolások hullottak, nemelly házak oldalai öszve hasadoztak, másutt kémények vagy bolthajtások leomlot-tak. Egy templomban áhitatosan imád-kozó sokaság, onnan megrémülve ki-szaladott. Egy árus boltban lévő asz-szony elájulva a' földre rogyott. Elvár-juk mi egybeköttetésben leszen e' kü-lönös természeti jelenet a' más helye-ken ez időben tapasztalt változásokkal. Mert mult Aug. 27-ben, midőn a' Ve-suv pusztító tüzét Nápoly mellett okád-ta, 's ezzel egyben köttetésben a' ziva-tarok Helvétziában, Tirolisban, Lom-bardiában pusztítottak, ugyan azon idő-ben Kolozsvárt záporral egyben kötött nagy jégférgeteg, 's menykő hullások voltak. — E. H.

Szerkosztető és Kiadó M á r t y o n J o's e f, Professor. (Landstrasse Nro 315.)

Nyomatató: Nemes Haykul Antal. (Obere Bäcker-Strasse Nro 755.)